

CĒSU NOVADA PAŠVALDĪBA
CĒSU PILSĒTAS 5. PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS
IESTĀDE

Reģ. Nr. 40900018565, Nodokļu maksātāja Reġ. Nr. 90000031048

Juridiskā adrese: Raunas iela 4, Cēsis, Cēsu novads, LV-4101

Faktiskā adrese: A.Kronvalda iela 35, Cēsis, Cēsu novads, LV-4101

Tālr. 64127815; e-pasts: cesu5pii@cesunovads.edu.lv

www.c5pii.lv

APSTIPRINĀTS
ar Cēsu pilsētas 5.pirmsskolas izglītības iestādes
vadītājas 12.10.2022.rīkojumu Nr.1-12/11

Cēsu pilsētas 5. pirmsskolas izglītības iestādes darbinieku

Rīcības protokols

bērnu tiesību pārkāpumu atpazīšanai un risku novēršanai

Izdots saskaņā ar „Bērnu tiesību aizsardzības likumu” no 19.06.1998.;
„ANO bērnu tiesību konvencija” no 20.11.1989.;
Cēsu pilsētas 5.pirmsskolas izglītības iestādes “Atbalsta komandas darbības reglaments”
no 2021.04.02.

Mūsu vīzija: Laimīgs, bērns kurš ir līdzdalīgs un līdzatbildīgs pirmsskolas izglītības iestādes procesos.

Rīcības mērķis: novērst novārtā pamešanu, fizisku , emocionālu, seksuālu vardarbību pret bērnu, radot vidi laimīga bērna vispusīgai attīstībai, kā arī uzlabot iestādes personāla kapacitāti, savstarpējo sapratni un sadarbību.

Rīcības protokols nosaka:

1. kā tiek konstatēti un risināti konflikti:
 1. starp bērnu un bērnu;
 2. starp bērnu un darbinieku;
 3. starp bērnu un vecāku.
2. konkrētas darbības, kas izstrādātas izglītības iestādē bērnu tiesību pārkāpumu risināšanai kā arī preventīvus pasākumus bērnu tiesību pārkāpumu nepieļaušanai.

Vardarbība, šī protokola izpratnē ir visu veidu fiziska vai emocionāla kaitēšana, kas var radīt apdraudējumu bērna attīstībai, veselībai vai dzīvībai.

Lai veidotu cieņpilnas attiecības, Cēsu pilsētas 5. PII noteikti sekojoši noteikumi pieaugušo un bērnu saskarsmei:

1. Respektēt bērnu, neatkarīgi no vecuma, dzimuma, reliģiskās un etniskās piederības, attīstības īpatnībām.
2. Sadarbībā ar bērnu lietot tikai labskanīgu valodu, izvairīties no cieļu aizskarošiem vai bērniem nesaproptamiem izteicieniem.
3. Veidot un uzturēt bērnam drošu un draudzīgu vidi – nodrošināt bērnu vecumam un interesēm atbilstošus attīstošus materiālus, augumam piemērotas mēbeles, bērnu interesēm un vajadzībām atbilstošas aktivitātes.
4. Apzināt situācijas, kas rada draudus bērna drošībai un laikus tās novērst. To nodrošina, veicot regulārus pedagoģisko vērojumu pierakstus, to analīzi, vajadzības gadījumā vēršoties pie iestādes vadītājas, kas risina situāciju vai organizē atbalsta personāla piesaisti.
5. Izskaidrot bērniem viņu tiesības un pienākumus.
6. Nodrošināt atklātu vidi, iedrošinot bērnus uzticēties iestādes darbiniekiem.
7. Darbā ar bērniem izmantot pozitīvas disciplinēšanas metodes – kopā ar bērniem izstrādāti noteikumi, pārrunas ar bēru, bērnu sagatavošana pārmaiņām, uzmanības novēršana, humors, verbāls pozitīvs pastiprinājums, motivācijas atrašana, ignorēšana (ja bērna uzvedība nevienu neapdraud), apstādināšana, „pārtraukuma,, metode.
8. Nodrošināt bērniem un pedagogiem 11 soļu personiskās drošības programmas apmācības un aktivitātes, ko īsteno iestādes Džimbas aģents.
9. Neveikt darbības, kas varētu tikt traktētas kā vardarbīgas.
10. Nelietot metodes, kas apdraud bērna fizisko vai emocionālo labsajūtu, pazemo viņu.
11. Nekavējoties reaģēt, ja ir noticis šo noteikumu pārkāpums.
12. Ievērojot konfidencialitāti, savstarpēji sadarboties, lai novērstu pārkāpumus.

Ja konstatēts konflikts, kura laikā saskatāma vardarbība, tiek veiktas šādas darbības:

Konflikts: „Bērns-bērns”

1. Bērnu darbība tiek pārtraukta un rīcība pēc nepieciešamības pārrunāta, analizēta.
2. Tieki veikti pedagoģisko vērojumu pieraksti.
3. Konflikta izraisītājs tiek pastiprināti novērots.
4. Ja konflikts netiek atrisināts grupā, skolotāja ar rakstisku iesniegumu vēršas pie iestādes vadītājas.
5. Piesaistot atbalsta komandu, vadītāja organizē domu apmaiņu problēmas risināšanai.
6. Skolotāja veic pārrunas ar vecākiem.

7. Vadītāja veic sarunas ar vecākiem.
8. Pedagogu komanda lemj par atbalsta personāla piesaistīšanu.

Konflikts: „Bērns-pedagogs”

1. Konflikta novērotājs “apstādina” nevēlamo darbību.
2. Nekavējoties ziņo iestādes vadītājai.
3. Vadītāja aicina pedagogu uz sarunu.
4. Ja par konfliktu ziņo vecāks, sarunā piedalās pedagogs, vecāks un iestādes vadītāja.
5. Ja konflikts netiek atrisināts, iestādes vadītāja:
 - 5.1. izsaka darbiniekam brīdinājumu rakstiski;
 - 5.2. izsaka rājienu;
 - 5.3. atbrīvo no darba.

Konflikts „Bērns-vecāks”

1. Par pamatu ņemot pedagoģisko vērojumu pierakstus, skolotāja ziņo iestādes vadītājai.
2. Iestādes atbalsta komanda veic situācijas analīzi un lemj par iespējamu risinājumu, kurā var ietilpt:
 - 2.1. saruna ar bērnu;
 - 2.2. saruna ar bērna vecākiem;
 - 2.3. turpmāka bērna novērošana;
 - 2.4. ja problēma netiek risināta iestāde ziņo bāriņtiesai, sociālajam dienestam.
3. Ja konstatēta nerūpēšanās par bērnu no vecāka puses, sarunā tiek iesaistīti vecāki. Ja problēma netiek risināta, iestāde sniedz attiecīgo informāciju bāriņtiesai, sociālajam dienestam.

Lai novērstu jebkāda veida vardarbības riskus izglītības iestādē veicam preventīvus pasākumus:

1. pozitīvas emocionālas gaisotnes radīšana un uzturēšana;
2. visos dienas režīma posmos veicinām sadarbības, līdzdalības, domāšanas prasmes.

Esam atvērti viens otram – visu grupu bērni un darbinieki iepazīst cits citu un palīdz viens otram, ja nepieciešams lūdz palīdzību un atbalstu jebkuram darbiniekam.

Lai nodrošinātu bērniem droša un draudzīga bērnudārza principus mēs:

1. nodrošinām jēgpilnas nodarbības;
2. bērniem ir iespēja izdzīvot bērnību rotaļājoties;

3. nodrošinām katra bērna individuālo attīstību jaukta vecuma grupās;
4. tiek izkoptas vispārcilvēcīgās pamatvērtības;
5. bērnudārzs kā dabas sastāvdaļa- godbijīga attieksme pret cilvēkiem, dabu, lietām;
6. bērnudārzs, kurā top radītājs, nevis patērētājs;
7. mūzika, māksla, rokdarbi, rotaļas u.c. jēgpilnas nodarbes- jūtu, emociju, domāšanas un gribas attīstītājas;
8. bērnudārzs kā dažādu maņu pieredzes gūšanas vieta, lai bērns veiksmīgi varētu apzināties sevi un socializēties.

Iestādes gada plānā ietverti tematiski pasākumi, kuros aktualizējam drošības, veselības un morāles tēmas:

(Ievērojot valstī noteiktos Covid-19 epidemioloģiskās drošības pasākumus)

Pasākumi	Mēnesis											
	09.	10.	11.	12.	01.	02.	03.	04.	05.	06.	07.	08.
Drošības nedēļa. Džimbas nodarbības.	X				X	X		X	X			
Veselības nedēļa. Sporta nedēļa.		X X			X				X			
Pēc iespējām, speciālistu lekcijas pedagojiem un vecākiem. Izglītojošas informācijas ievietošana PII mājas lapā, ELIIS programmā.	X	X							X			
Saliedējošie pasākumi pedagojiem, vecākiem un bērniem.	X			X					X			

Pārgājiens, ekskursija vecāko grupu bērniem un vecākiem.	X								X			
Radošo darbnīcu organizēšana grupu noformēšana i un materiālās bāzes papildināšan ai.	X			X			X		X			
Gadskārtu ieražu svētki.	X		X	X		X	X		X			
Ģimenes dienas pasākums. Tēvu dienas pasākums. Mātes diena. Izlaidums.	X								X			

**Iestādē izveidota un darbībai pilnvarota atbalsta komanda vardarbības risku
atpazīšanai, konfliktsituāciju analizēšanai un risināšanai:**

Iveta Vāvere – iestādes vadītāja,

Ineta Kromane – metodiķe,

Laila Āboliņa – pirmsskolas sporta skolotāja,

Līva Pētersone – sociālais pedagogs,

Anastasija Gavrilova - Rogoza – pirmsskolas skolotāja, Džimbas drošības aģents.

Pielikumā:

Nr.1 - Pozitīvas disciplinēšanas metožu piemēri;

Nr.2 - Nepieļaujamo disciplinēšanas metožu piemēri;

Nr.3 - Vienoti uzvedības un kārtības noteikumi;

Nr.4 - Rīcības shēma ārkārtas gadījumā, ja izglītojamais apdraud savu vai citu personu
drošību, veselību vai dzīvību;

Nr.5 - Cēsu pilsētas 5.pii bērna uzvedības izpausmju novērošanas veidlapa;

- Nr.6 - Cēsu pilsētas 5.pii pedagoga/u iesniegums atbalsta komandai;
- Nr.7 - Cēsu pilsētas 5.pii grupas vecāku iesniegums atbalsta komandai;
- Nr.8 - Cēsu pilsētas 5.pii atbalsta komandas sarunas ar vecākiem protokols.

Pielikums Nr.1

Pozitīvas disciplinēšanas metožu piemēri

Disciplinēšanas metodes	
Skaidri saprotami noteikumi, dienas kārtība un paredzamas nepareizās uzvedības sekas.	Bērnam ir skaidri jāzina noteikumi. Tos ar bērnu izrunā, attēlo vai uzraksta, novieto redzamā vietā. Nosakot robežas un noteikumus, jāpārliecinās, ka bērns tos saprot. Bērnam iepriekš jābūt informētam par sekām, ja noteikumi netiek ievēroti.
Pieaugušais kā rīcības paraugs	Bērns vislabāk mācās no tā, ko pieaugušais dara, nevis no tā, ko viņš saka. (Piemēram, “paldies” un “lūdzu” teikšana, atvainošanās, dusmošanās.) Demonstrē tādas īpašības, kādas vēlies ieaudzināt bērnos!
Konsekvence	Visiem pieaugušajiem, kuri iesaistīti bērna audzināšanā, jāvienojas par vienādiem pamata noteikumiem – vienā veidā sekojot līdzīgiem noteikumu ievērošanai un vienādi reaģējot uz nevēlamu uzvedību. Visiem pieaugušajiem savā starpā jāsadarbojas (pedagogiem, vecākiem, auklēm u.c.). Ja ir domstarpības vai pārpratumi pieaugušo starpā, mazākos bērnos var rasties apjukums un nedrošība, bet lielāki bērni to var izmantot, lai noteikumus neievērotu.
Bērna sagatavošana pārmaiņām un stresa situācijai	Jaunas situācijas un jaunas vietas bērnam var radīt grūtības, piemēram, nepazīstama ārsta apmeklējums, mazāka brāļa vai māsas piedzimšana. Nepieciešams pārrunāt ar bērnu, kas notiks, lai viņš zina, ko var sagaidīt.
Uzmanības novēršana	Efektīva metode mazākiem bērniem. Šo metodi izmanto, lai novērstu problēmas, pirms tās ir aizsākušās, un izraisītu pozitīvas jūtas tajās reizēs, kad bērns ir pēkšņi kļuvis dusmīgs vai bēdīgs. Metode dod labu rezultātu arī ar lielākiem bērniem un pieaugušajiem.
“Pārtraukuma” metode	Var lietot ar bērnu, kam ir trīs un vairāk gadi situācijās, kad citas metodes nedarbojas. “Pārtraukums” ir noteikts laika sprīdis, kas ir paredzēts, lai bērns nomierinātos. To pielieto tikai tad, ja 1) bērns ir informēts par noteikumiem un tos pārkāpj, viņš dodas uz pārtraukuma vietu, kas ir pieaugušā redzeslokā vai klātbūtnē.

	<p>2) izvēlētā pārtraukuma vieta ar pieaugušā klātbūtni drīkst atrasties arī citā telpā, taču tai jābūt bērnam drošai, tā nedrīkst būt slēgta un biedējoša.</p> <p>3) bērnam jāpavada pārtraukuma vietā tik minūšu, cik viņam ir gadu.</p> <p>4) pēc pārtraukuma beigām bērns atgriežas pie savām iesāktajām nodarbēm, netiek kaunināts. Seko saruna, kurā akcentē vēlamo pozitīvo uzvedību, emocijas un jūtas.</p>
Humors	Humors var palīdzēt, lai paraudzītos uz notikušo vieglāk un situācija atgrieztos pozitīvā gultnē, bet mēs paši saglabātu paškontroli. Svarīgi, lai bērns jau saprastu humoru, turklāt humora izmantošana nedrīkst būt bērnu pazemojoša. Jāapzinās, ka mazi bērni pieaugušo teikto parasti uztver konkrēti, tādēļ pārnestas nozīmes, ironija un sarkasms bērnam nav saprotams.
Pozitīvs pastiprinājums “zaļās pildspalvas” metode	Uzslava un bērna pozitīva novērtēšana, kad bērns uzvedas labi. Paslavē konkrētu bērnu rīcību, novērtē bērna pūles, apraksti savas izjūtas saistībā ar situāciju. Priecājies, ja bērns ilgāku laiku velta uzmanību vēlamai nodarbei. Bērns uzvedīsies daudz labāk, ja slavēsi viņu par to, kas viņam izdodas, nevis, ja bieži teiksi “nē” un izteiksi aizliegumus. Bērns būs paklausīgāks, ja pieaugušie viņiem biežāk teiks, ko darīt, nevis ko nedarīt.
Motivācijas atrašana	Pielietojama pirmsskolas vecuma bērniem situācijās, kad bērns nevēlas veikt pašaprūpes darbības. Tieki veicināta bērna izjūta, ka viņš var paveikt nepieciešamo darbību, stiprinot bērna pašvērtējumu. To var veicināt, veidojot bērnam sacensību pašam ar sevi, piemēram, sakot: “Es ticu, ka šovakar tu vari ātrāk sakārtot mantas nekā vakar vakarā. Pamēģinām!”. Bērns jāpaslavē par cenšanos un progresu, neskatoties uz rezultātu, svarīgi neuzlikt pārāk sarežģītu uzdevumu, kam nepieciešama plānošana, ko bērns nespēj paveikti.
Ignorēšana	Kad uzvedība nevienu neapdraud, bērns vēlas pievērst pieaugušā uzmanību caur nevēlamo uzvedību.
Apstādināšana – kad bērns apdraud sevi vai citus	Pieaugušais stingrā, noteiktā balsī saka: “Stop” vai “Nē!”, “Pietiek!”. Ja bērns pakļaujas, tad viņu par to paslavē. Ja bērns turpina nevēlamo uzvedību, jāpielieto cita disciplinēšanas metode.
Ciešais apskāviens	Pieaugušais maigi, bet stipri satver bērnu sev klēpī, apķer bērnu un pašūpo, līdz viņš nomierinās. Šī metode ir kā stingrs atgādinājums – saki tikai to, kas nepieciešams, lai pārtrauktu bērna uzvedību.
Izolēšana no notikuma vietas – kad bērns apdraud sevi vai citus	Nodrošina citu telpu, kurā bērns nomierinās kopā ar pieaugušo. Augsta emocionālā uzbudinājuma stāvoklī piedāvā bērnam padzerties ūdeni maziem malkiem, piedāvā bērnam nomazgāt seju ar vēsu ūdeni. Ja bērna negatīvas uzvedības izpausmes nemazinās un nespēj atgūt emociju kontroli, sazinās ar vecākiem, lai ierodas pie bērna.

Nepielaujamo disciplinēšanas metožu piemēri

1. Kliegšana uz bērnu.
2. Bērna izsmiešana/ironizēšana.
3. Aizskarošu aizrādījumu izteikšana bērnam.
4. Bērna noniecināšana.
5. Mobings.
6. Bērna grūstīšana, purināšana, raustīšana.
7. Raušana aiz auss, matiem u.c.
8. Bērna izolēšana neatbilstošā vietā un veidā.
9. Bērna iepļaukāšana, pēršana.

Iestādē ir attīstīta kopīga izpratne par **uzvedības noteikumiem**, uzvedības pārkāpumu sekām un rīcības stratēģijām, lai iedibinātu vienotu praksi pozitīvas uzvedības veicināšanai.

Uzvedības noteikumi ir balstīti 3 pamatvērtībās:

drošība	atbildība	cieņa
atbilstoši savam vecumam pārvalda personīgās drošības un veselības pamatus.	respektē ikvienu vajadzības un viedokli; atbilstoši savam vecumam ir apguvuši uzvedības noteikumus un pielieto tos praksē.	atbilstoši vecumam uzņemas atbildību par saviem lēmumiem, rīcību un tās sekām; zina savus pienākumus un pilda tos.

Vienoti uzvedības un kārtības noteikumi

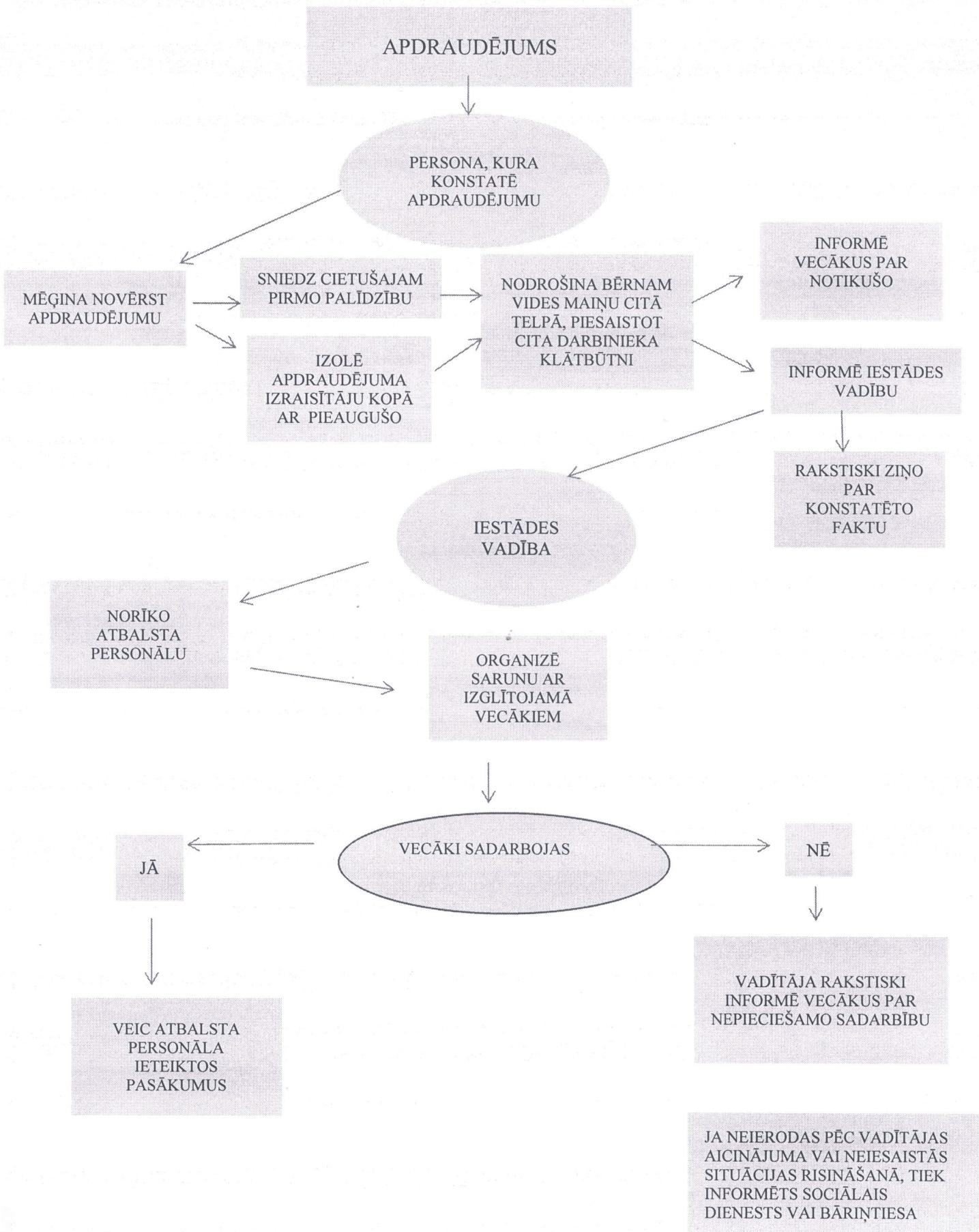
	DROŠĪBA	ATBILDĪBA	CIENA
GRUPĀ	Turi savas rokas pie sevis. Pārvietojies soļiem, lēnām. Satīri sava darba vietu. Priekšmetus pārvieto pareizā satvērienā.	Atrodi nodarbošanos. Gaidi savu kārtu. Klausies, vēro. Sakārto rotāļlietas pēc principa "katrai lietai sava vieta".	Domā savas domas un pieņem savus lēmumus. Zini atbildi, pacel roku.
GARDEROBĒ	Apģērbu un apavus ieliec skapītī. Lūdz palīdzību, ja neizdodas pašam aizpogāt pogas vai aizsiet kurpu auklas.	Sakārto savu apģērbu un apavus. Apģērbies pakāpeniski, pareizā secībā.	Lieto tikai sev piederošu apģērbu un apavus.
GULAM-ISTABĀ	Gultu izmanto atpūtai un gulēšanai tikai savā gulvietā.	Saklāj savu gultu pēc gulēšanas.	Gulēšanas laikā ievēro klusumu, lai citi bērni var atpūsties.
ĒDIENREIZĒ	Galda piederumus izmanto ēšanai. Pie galda apsēdies uzmanīgi, lēnām.	Pirms ēdienreizes nomazgā rokas. Uzliec ēdienu tik, cik vari apēst.	Izturies ar cieņu pret ēdienu. Ievēro galda kultūru.
TUALETĒ	Tualeti un tās aprīkojumu lieto tikai tam paredzētajam nolūkam.	Aizgriez ūdens krānu, kad ūdeni nelieto. Lieto tikai savu podiņu, dvieli, zobu birsti/pastu, ķemmi.	Izmanto zēnu un meiteņu kabīnes pēc norādēm.
GAITENĪ	Pārvietojies soļiem, lēnām. Runā klusi. Kāpjot pa kāpnēm, turies pie margām.	Ievēro tīrību, novērtē citu darbu. Notīri apavus paklājā.	Sveicini pieaugušos. Saki pieklājības vārdus.

ZĀLĒ	Aparatūru un instrumentus lieto ar skolotāja atlauju.	Gaidi savu kārtu. Pasākuma laikā ievēro klusumu. Turies līdzās pārējiem grupas biedriem.	Pārtrauc sarunas, kad dzied un dejo.
SPORTA AKTIVITĀTĒ	Inventāru paņem ar skolotāja atlauju. Ziņo skolotājam, ja esi savainojies.	Ievēro rotaļu un spēlu noteikumus. Uzvelc sportam paredzēto apgērbu un apavus.	Palīdzi, ja kādam nepieciešams atbalsts.
EKSKURSIJĀ	Ievēro skolotāja norādījumus par ceļu satiksmes drošību. Ej pāri ar grupas biedru.	Uzvelc atstarojošo vesti.	Sarunājies klusi, lieto pieklājības vārdus.
PAGALMĀ	Esi uzmanīgs atrodoties tuvu šūpolēm, slidkalniņam, spēlējot bumbu. Pa vārtiem izej tikai kopā ar pieaugušo.	Izturies saudzīgi pret rotāļlietām. Ziņo par bīstamu situāciju skolotājam.	Dalies ar rotāļlietām.

Uzvedības noteikumi kas attiecināmi vienam pirmsskolas dzīves aspektam, jāievēro arī citos (piem., “saki pieklājības vārdus” jāievēro ne tikai koridorā/gaitenī, bet arī citur – grupā, pagalmā, ekskursijā u.c., “dalies ar rotāļlietām ”jāievēro ne tikai pagalmā, bet arī grupā, zālē, sporta aktivitātē u.c.

Pielikums Nr.4

Rīcības shēma ārkārtas gadījumā, ja izglītojamais apdraud savu vai citu personu drošību, veselību vai dzīvību.

Cēsu pilsētas 5.pii bērna uzvedības izpausmju novērošanas veidlapa

Bērna vārds, uzvārds

Bērna vecums

Novērošanas datums

Laiks, kad tika novērotas bērna uzvedības problēmas:

- Rīta cēliens
- Pusdienas laiks
- Pēcpusdiena
- Visa diena

Bērna uzvedības problēmas apraksts (konkrēta epizode, bērna rīcība):

Kā Jūs rīkojāties šajā situācijā:

Kā bērns reaģēja uz Jūsu rīcību:

Kāda bija iesaistīto/ā bērnu/a reakcija uz notiekošo situāciju:

Bērna uzvedības problēmas novērtējums

(no 1 līdz 4, kur ar „1” apzīmē –minimāli, ar „4” - pilnīgi neizturami, absolūti neciešami).

Lūdzu atzīmējet, Jūsuprāt, atbilstošo vērtējumu: 1, 2, 3, 4.

Skolotāja vārds, uzvārds, paraksts: _____

Cēsu pilsētas 5.pii _____. grupas pedagoga/u iesniegums atbalsta komandai par izglītojamo _____

1. Izglītojamā problēmas pieteikums (mācību grūtības, uzvedības/saskarsmes grūtības u.c.)

2. Kad un kādu apstākļu ietekmē radās grūtības/problēmas

Pedagoga vārds, uzvārds, paraksts _____

Datums _____

Iesniegums saņemts atbalsta komandā (datums , amats, vārds, uzvārds, paraksts)

**Cēsu pilsētas 5.pii _____ . grupas -----vecāku iesniegums
atbalsta komandai par problēmsituāciju.**

1. Vecāku problēmsituācijas pieteikums

2. Vecāka ieteikumi un priekšlikumi atbalsta komandai

Vecāka vārds, uzvārds, paraksts_____

Datums_____

Iesniegums saņemts atbalsta komandā (datums, amats, vārds, uzvārds, paraksts)

Cēsu pilsētas 5.pii

ATBALSTA KOMANDAS SARUNAS AR VECĀKIEM PROTOKOLS

ar _____ vecākiem par _____

20 ____ gada _____

Saarunā piedalās:

Norises gaita:

Pieņemtie lēmumi:

Protokolēja:

Ar lēmumiem iepazinos:
